

Õppetund 3

lernu!



 Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Seda projekti on rahastatud Euroopa Komisjoni toetusel. Käesolev väljaanne kajastab ainult autori seisukohti ja komisjoni ei saa vastutada selles sisalduva teabe võimaliku kasutamise eest.

<https://lernu.net/instruado?lang=et>



Kui pole sõnaselgelt öeldud teisiti, siis kuulub kogu sisu domeeni *lernu.net* alla ja see avaldatakse litsentsi [Creative Commons Attribution-Noncommercial-Share Alike 4.0 Global](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/) all.

▼ Grammatika



Määrsõna ehk adverb

Määrsõnad (verbe kirjeldavad sõnad) moodustatakse sõna lõppu **-e** lisades:

bele = ilusasti

forte = tugevasti

Rapida aũto veturas rapide. = Kiire auto sõidab kiiresti.

per

Eessõna **per** näitab mille abil midagi tehakse:

per = abil, -ga

Manġi per kulero. = Sööma lusikaga.

Ŝi kantis per tre bela voũo. = Ta laulis väga ilusa häälega.

kun

Eessõna **kun** näitab, et keegi on kellegagi koos või teeb midagi koos kellegi teisega:

kun = koos

Mi iris kun la amiko. = Läksin koos sõbraga.

Mi parolos kun li. = Ma räägin temaga.

post

Eessõna **post** näitab ajalist või kohta määravat toimingut. See mis toimub pärast mõnda varasemat aega või asukohta:

post = pärast

poste = hiljem

Li venis post mi. = Ta tuli peale mind.

Mi iras post vi. = Ma lähen peale sind.

Mi venos post tri horoj. = Ma tulen kolme tunni pärast.

malantaŭ

malantaŭ = taga

Li venis malantaŭ mi. = Ta tuli minu järgi

-ul-

Sufiks **-ul-** tähistab inimest, kellel on mingisugune eesmärk või omadus:

grandulo = suur mees

malbonulo = pahapoiss

belulino = kaunitar

-ej-

Sufiks **-ej-** tähistab ruumi (kohta):

lernejo = kool

kuirejo = köök

laborejo = töökoda

-ebl-

Sufiks **-ebl-** väljendab võimalust:

mangebla = söödav

eble = võib olla

videbla = nähtav

malebla = võimatu

kompreneble = arusaadavalt, muidugi

Käskiv kõneviis: lõpp -U

Esperanto keeles käskiv kõneviis ehk imperatiiv moodustatakse lõpuga **-u**.

Manĝu! = Söö

Iru! = Mine!

Enne käsku peab olema subjekt

Li lernu! = Ta õppigu!

Ni vidu. = Vaatame.

Käskiva kõneviisi puhul jäetakse tavaliselt alus lisamata, aga vaikimisi on see asesõnavi: **Venu tuj!** = **Vi venu tuj!** (Tule kohe!) Aga selline väljajätmine on võimalik ainult pealauses, mitte kõrvallauses.

▼ Plokk 11 (seansid 21-22)



Õppe-eesmärgid

- Teadvustage määrsõna e. adverb sõnalõpud **-E**
- Teadvustage käskiva kõneviisi e. imperatiiv sõnalõpud **-U**
- korrake mineviku ja tuleviku ajavormide kasutamist (lõpud **-IS** ja **-OS**)

Nõutavad õpetused

- arvuti heli esitamiseks

Töötlemine

- Helid **1, 2**
- Üksuse **M1** koopiad
- Üksuse **M2** koopiad
- Üksuse **M3** koopiad
- Üksuse **M4** koopiad
- Üksuse **M5** koopiad
- Üksuse **M6** koopiad

Uued sõnad

longe = pikalt, kaua

sufiĉe = piisav

paroli = rääkima

mono = raha

antaŭ = enne

kompreni = aru saama

post = pärast

dolaro = dollar

poste = hiljem

riĉa = rikas

ĝoje = rõõmuga

afero = asi

tra = läbi, kaudu

aŭ = või

strato = tänav

kanti = laulma

varma = soe

-Ej = koht

tago = päev

-E = määrsõna

kafo = kohv

kiel = kuidas

kuko = kook

-U = käskiv

Õppekava

20 min Jagage teksti **M1** ja kuulake heli **1**.

Lugege ja tõlkige koos. Paluge õpilastel igaühel lugeda 2 lauset ja need uuesti tõlkida. Kui nad jõuavad teksti lõppu, alustavad nad uuesti, kuid seekord ilma tõlketa. Õpetaja aitab ainult õige häälduse ja vajadusel ka tõlkimisega

Pöörake tähelepanu tunni grammatikale: lõpp **-E** ja sufiks **-EJ-**, **-EBL-**.

5 min Mittekeelse pausi mängimine

10 min Kõigepealt selgitage uut grammatikat. Lõpp **-E** tähistab mäarsõna. Mäarsõna kirjeldab tegusõna ja omadussõna nimisõna. Kirjeldage lõpu **-U** kasutamist käskiva kõneviisi e. imperatiivi jaoks ja tooge mõned näited mineviku (**-IS**) ja tuleviku (**-OS**) aegade kordamiseks.

10 min Jagage laiali dialoog **M2** ja harjutus **M3**. Lugege õpilastele ette dialoogid. Paluge neil järgida dialoogi ja nummerdada segalaused õiges järjekorras.

Jagage õpilased paaridesse ja paluge neil dialoog läbi lugeda ja tõlkida. Paluge ühel paaril dialoog kõvasti ette lugeda ja tõlkida see rea kaupa. Vajadusel aidake neid tõlkega. Seejärel paluge sellel paaril dialoog läbimängida, ilma seda uuesti tõlkimata. Kui on aega, siis võite paluda ka teistel paaridel dialooge harjutada.

10 min

20 min Paluge õpilastel uuesti lugeda dialoog **M2**. Seejärel panevad nad dialoogid kõrvale ja lõpetavad **M4** dialoogi vaatamata. Nende ülesandeks on tühikute puuduvate sõnadega täitmine.

5 min Mittekeelse pausi mängimine

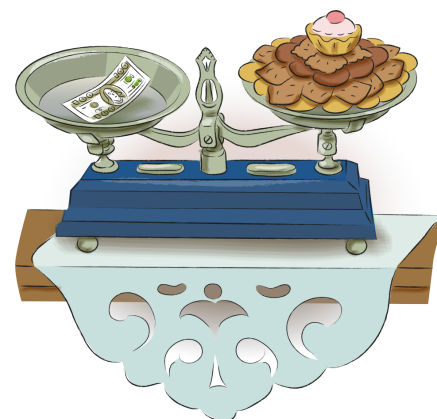
10 min Töötage kogu klassiga või jagage õpilased rühmadesse. Õpilased tõlgivad laused **M5** emakeelde.

Andke välja kodutööd

En kafejo (1-a parto)

Ana kaj Marko longe parolis antaŭ la lernejo. Poste ili ĝoje iris tra la strato. Estis varma tago. Ili vidis kafejon kaj en ĝi kukojn.

- Ni eniru kaj manĝu - diris Marko.
- Ĉu vi havas sufiĉan monon?
- Kompreneble, mi havas cent dolarojn.
- Ho, vi estas riĉa!



M2 Dialogo

- Julia** Petro, kiel mi kantas?
- Petro** Bele sed forte. Ĉu vi povas malforte?
- Julia** Mi komprenas. Eble mi povos.
- Petro** Ĉu vi ŝatas kukojn kaj kafon?
- Julia** Ho, jes.
- Petro** Venu kun mi al kafejo. Ni sidos kaj parolos pri geamikoj. Mi havas monon por la kukoj kaj kafo. La kafo por mi devas esti varma.



M3 Harjutus

Kuula ja nummerda.

	Petro: Ĉu vi ŝatas kukojn kaj kafon?
	Julia: Mi komprenas. Eble mi povos.
	Julia: Petro, kiel mi kantas?
	Petro: Bele sed forte. Ĉu vi povas malforte?
	Julia: Ho, jes.
	Petro: Venu kun mi al kafejo. Ni sidos kaj parolos pri geamikoj. Mi havas monon por la kukoj kaj kafo. La kafo por mi devas esti varma.

M4 Harjutus

Täida lüngad.

Julia: Petro, kiel mi _____?

Petro: _____ sed forte. Ĉu vi povas _____?

Julia: Mi komprenas. Eble mi povos.

Petro: Ĉu vi ŝatas _____ kaj kafon?

Julia: Ho, jes.

Petro: Venu kun mi al _____. Ni sidos kaj parolos pri geamikoj. Mi havas _____ por la kukoj kaj kafo. La kafo por mi _____ esti varma.

M5 Tõlkeharjutus

Tõlgi oma emakeelde.

Mi ŝatas kanti belajn kantojn. Mi lernas multe matematikon, sed ne scias sufiĉe. Ili venis rapide al la lernejo kaj devis lerni longe. Sur la strato mi iris rapide kaj ne parolis multe. Venu rapide al mia hejmo kaj vi povos ĝoje paroli kun mi.

Ne mono sed amo

Ho, kion vi faras? demandas nun Marko.

Mi legas la libron, mi lernas la lingvon.

Ĉu kun mi vi venos al kafo amika?

Vi trinkos la kafon, parolos kun mi.

Mi dankas, ho Marko, mi ŝatas la kafon,

se ĝi estas bona, se ĝi estas varma.

Mi tre ŝatas sidi kun vi en la ĉambro,

sed nun mi ne povas, mi diras al vi.

Melodia: esperantofre.com

M7 Kodutöö

Kirjutage ise dialoog.

Õpi kõik uued sõnad kuni järgmise õppetunnini.

▼ Plokk 12 (seansid 23-24)



Õppe-eesmärgid

- harjutage õppetunni grammatikat **3**
- õppige uusi sõnu

Nõutavad õpetused

- arvuti heli esitamiseks

Töötlemine

- Helid **3, 4, 5**
- Üksuse **M8** koopiad
- Üksuse **M9** koopiad
- Üksuse **M10** koopiad
- Üksuse **M11** koopiad

Uued sõnad

kelnero = kelner

-EBL = võimalik

porti = kandma

-UL = isik

multaj = palju

per = abil, -ga

denove = uuesti

kie = kus

serçi = otsima

sen = ilma

unu = üks

loko = koht

rapida = kiiresti

alia = teine

dormi = magama

vizaço = nägu

vojaçi = reisima

fine = lõpuks

banano = banaan

forta = tugev

apetito = söögiisu

voço = hääl

gimnazio = gümnaasium

okazi = juhtuma

saluton = tere

scii = teadma

restoracio = restoran

cent = sada

Õppekava

5 min Laulge koos **M6**.

15 min Jagage teksti **M8** ja kuulake heli **3**.

Lugege ja tõlkige koos. Paluge õpilastel igaühel lugeda 2 lauset ja need uuesti tõlkida. Kui nad jõuavad teksti lõppu, alustavad nad uuesti, kuid seekord ilma tõlketa. Õpetaja aitab ainult õige häälduse ja vajadusel ka tõlkimisega

5 min Mittekeelse pausi mängimine

10 min Paus

10 min Jagage laiali harjutus **M9**. Õpilased loevad lauseid ja otsustavad, kas need on tekstis tõesed või mitte.

5 min Laulge koos **M6**.

5 min Mittekeelse pausi mängimine

20 min Jagage laiali harjutus **M10**. Seejärel lugege valjusti dialoogi **M11**. Õpilased jälgivad teksti ja täidavad puuduvad sõnad dokumendis **M10**.

Jagage välja dialoog**M11**.

Jagage õpilased paaridesse ja paluge neil dialoog läbi lugeda ja tõlkida. Paluge ühel paaril dialoog kõvasti ette lugeda ja tõlkida see rea kaupa. Vajadusel aidake neid tõlkega. Seejärel paluge sellel paaril dialoog läbimängida, ilma seda uuesti tõlkimata. Kui on aega, siis võite paluda ka teistel paaridel dialooge harjutada.

Andke välja kodutööd

En kafejo (2-a parto)

La kelnero alportis multajn kukojn. Ili manĝis kaj post la manĝo la kelnero denove venis.

Marko serĉis en unu loko ... serĉis en alia ... Lia vizaĝo estis malĝoja.
Fine li diris per malforta voĉo:

– Mi ne havas monon.

Kio okazis poste? Ĉu vi scias?



M9 Harjutus

Kas need laused on tõesed (+) või valed (-)? Parandage valed.

Ana kaj Marko longe parolis antaŭ la kafejo.

Estis varma tago.

En la kafejo ili vidis kukojn.

Ni eniru kaj trinku – diris Marko.

Mi havas cent dolarojn – diris Ana.

La kelnero manĝis multajn kukojn.

Marko serĉis la monon.

Li ne havas sufiĉan monon.

M10 Harjutus

Kuulake ja täitke tühjad kohad.

A: Saluton, mi estas _____. Kiu vi estas?

B: Saluton, mi estas _____. Ĉu vi vojaĝis _____?

A: Tre bone.

B: Kiel _____ vi vojaĝis de Maribor al ni?

A: Tre longe. Nun mi ŝatas manĝi.

B: Ni havos manĝon en restoracio. Ĉu vi _____ manĝi bananojn?

A: Jes. Kion ni faros poste?

B: Ni iros al _____ geamikoj dormi en iliaj hejmoj.

A: Ĉe kiu amiko mi dormos?

B: Mi vidos sur la _____. Ĉe Linda.

A: Ĉu ŝi havas gefratojn?

B: Jes. Ŝi _____ fraton Leon.

A: Kia li estas kaj kion li faras?

B: Li _____ gimnaziulo.

A: Bone, ankaŭ mi estas. Ni bone _____.

B: Bonan apetiton. Nun mi devas iri. Saluton.

A: _____.

M11 Dialogo

- A** Saluton, mi estas Ana. Kiu vi estas?
- B** Saluton, mi estas Petro. Ĉu vi vojaĝis bone?
- A** Tre bone.
- B** Kiel longe vi vojaĝis de Maribor al ni?
- A** Tre longe. Nun mi ŝatas manĝi.
- B** Ni havos manĝon en restoracio. Ĉu vi ŝatas manĝi bananojn?
- A** Jes. Kion ni faros poste?
- B** Ni iros al novaj geamikoj dormi en iliaj hejmoj.
- A** Ĉe kiu amiko mi dormos?
- B** Mi vidos sur la papero. Ĉe Linda.
- A** Ĉu ŝi havas gefratojn?
- B** Jes. Ŝi havas fraton Leon.
- A** Kia li estas kaj kion li faras?
- B** Li lernas en gimnazio.
- A** Bone, ankaŭ mi. Ni bone amikos.
- B** Bonan apetiton. Nun mi devas iri. Saluton.
- A** Saluton.



M12 Kodutöö

Tõlgi tekst 7 ja õpi uued sõnad pähe.

Kirjutage lühike dialoog. Kasutage sõnu mida juba teate.

▼ Plokk 13 (seansid 25-26)



Õppe-eesmärgid

- õppige kaasõnade **per** ja **kun** kasutamist
- tutvuge uue järelliitega **-EBL-**

Nõutavad õpetused

- arvuti heli esitamiseks

Töötlemine

- Helid **6, 7**
- Üksuse **M6** koopiad
- Üksuse **M13** koopiad
- Üksuse **M14** koopiad
- Üksuse **M15** koopiad
- Üksuse **M16** koopiad

Uued sõnad

kie = kus

interreto = Internet

lecciono = õppetund

interese = huvitavalt

biciklo = jalgratas

moderna = kaasaegne

Õppekava

20 min Jagage välja dialoog**M13**.

Jagage õpilased paaridesse ja paluge neil dialoog läbi lugeda ja tõlkida. Paluge ühel paaril dialoog kõvasti ette lugeda ja tõlkida see rea kaupa. Vajadusel aidake neid tõlkega. Seejärel paluge sellel paaril dialoog läbimängida, ilma seda uuesti tõlkimata. Kui on aega, siis võite paluda ka teistel paaridel dialooge harjutada.

5 min Mittekeelse pausi mängimine

10 min Selgitage uut grammatikat. Kaassõnad **PER** ja **KUN** on paljudes keeltes erinevates funktsioonides erinevad ning neid ei saa kergesti ühildada.

5 min Jagage laiali harjutus **M14**. Õpilased panevad sõnad õigesse järjekorda ja loovad nendest laused.

5 min Jagage laiali harjutus **M15**. Õpilased tõlgivad lauseid üksi või kahekaupa.

10 min Paus

20 min Paluge õpilastel lugeda ette eelmiste tundide lühike näidend. Looge kolme õpilase rühmad. Nad loevad ja tõlgivad seda näidendit **M16** koos.

5 min Mittekeelse pausi mängimine

5 min Laulge koos **M6**.

Andke välja kodutööd

M13 Dialogo

Ivo Kie vi vidis facilan lingvolecionon? Mi volas lerni rapide.

Maria En la lernolibro kiun eldonis Inter-kulturo.

Ivo Ĉu estas kompreneblaj demandoj?

Maria Ankaŭ respondoj estas kompreneblaj kaj paroleblaj.

Ivo Kiel geinstruistoj instruas?

Maria Ili instruas sen libroj sed per interretaj lecionoj.

Ivo Interese. Modernaj metodoj. Mi ŝatas kaj mi lernas per via metodo.

Maria En la kurso oni ankaŭ kantas kaj ĝoje lernas vortojn.

Ivo Mi iras enskribi min al la kurso.

M14 Harjutus

Pange sõnad õigesse järjekorda ja esitage küsimusi.

1 – demandoj / estas / ĉu / kompreneblaj ?

2 – instruas / geinstruistoj / kiel ?

3 – vidis / lecionon / kie / vi / facilan ?

M15 Tõlkeharjutus

Mi lernas per lernolibro, li lernas per interreto. Ŝi iras per biciklo kun amikino. Li iras per amikino kun biciklo.
Kun kiu vi amikas? Per kio vi muzikas? Kun kiu vi kantas?

Mi ne volas manĝi

Patrino (al infano)

Mangŭ!

Infano Mi ne volas!

Patrino Mangŭ! Estu bona! Mangŭ!

Infano Mi ne volas manĝi. Mi ne volas esti bona.

Patrino (al la patro)

Ĉu vi vidas? Li ne volas manĝi. Li ne volas esti bona.

Patro (al la patrino)

Jes. Mi vidas. Li diras ke li ne volas manĝi. Li diras ke li ne volas esti bona.

Patro (al la infano)

Ĉu vi volas manĝi? Ĉu vi volas esti bona? Vi devas manĝi. Vi devas esti bona.

Infano Ne, mi ne volas manĝi. Ne, mi ne volas esti bona. Mi ne devas manĝi. Mi ne devas esti bona. Kiu diras ke mi devas manĝi? Kiu diras ke mi devas esti bona?

Patrino Ĉu vi ne povas manĝi?

Infano Mi povas. Mi ne volas. Mi povas manĝi. Mi ne volas manĝi. Mi povas esti bona. Mi ne volas esti bona. Mi povas diri, ke mi ne volas manĝi. Mi povas diri ke mi ne volas esti bona.

Patro Vi ne povas diri, ke vi ne volas manĝi. Vi devas manĝi!

Infano (elprenas libron, lernolibron de Esperanto)

Mi ne devas manĝi. Mi ne havas tempon. Mi lernas Esperanton.

Patro kaj patrino (kune)

Li ne havas tempon. Li lernas Esperanton.

M17 Kodutöö

Õppige uued sõnad pähe. Vaadake uuesti tundide **1** ja **2** sõnu

Looge laused arvuti abil. Looge iga päev 5 lauset; tõlkige need ja kirjutage üles, kui need on õiged

▼ Plokk 14 (seansid 27-28)



Õppe-eesmärgid

- tutvuge järelliidetega -EJ- ja -UL-
- korrake järelliidet -EBL-

Nõutavad õpetused

- arvuti heli esitamiseks

Töötlemine

- Heli **8**
- Üksuse **M18** koopiad
- Üksuse **M19** koopiad
- Üksuse **M20** koopiad
- Värvilised sõnakaardid **M21**
- Üksuse **M22** koopiad

Õppekava

20 min Jagage laiali harjutus **M18**. Paluge õpilastel lugeda lause **M19** ja see lõpetada.

Jagage välja dialoog**M19**.

Jagage õpilased paaridesse ja paluge neil dialoog läbi lugeda ja tõlkida. Paluge ühel paaril dialoog kõvasti ette lugeda ja tõlkida see rea kaupa. Vajadusel aidake neid tõlkega. Seejärel paluge sellel paaril dialoog läbimängida, ilma seda uuesti tõlkimata. Kui on aega, siis võite paluda ka teistel paaridel dialooge harjutada.

5 min Mittekeelse pausi mängimine

5 min Selgitage järelliidete **-UL-** ja **-EJ-** kasutamist.

10 min Paus

20 min Jagage laiali harjutus **M20**. Selgitage järelliidete **-EJ-**, **-UJ-** ja **-EBL-** tähendust.

Jaotage laiali kaardid **M21**. Õpilased moodustavad paarid ja täidavad harjutuse, lisades sõnadele sufiksid.

Näited:

- **-EJ:** *lernejo, sidejo, parolejo, kantejo, laborejo, kuirejo*
 - **-EBL:** *videbla, komprenebla, portebbla, serĉebla, havebla, videbla*
 - **-UL:** *grandulo, malbelulino, malriĉulo, belulino*
-

5 min Mittekeelse pausi mängimine

10 min Jagage laiali harjutus **M22** ja paluge õpilastel see täita.

10 min Laulke koos mõned laulud.

Andke välja kodutööd

M18 Harjutus

Sisestage sõnad ühega järgmistest sõnadest: Bone, Hejmo, Jes, portas, tablon, libro, portas, povas, librojn.

Petro: Kion vi _____?

Ana: Mi portas librojn. Mi ŝatas legi _____.

Petro: Ĉu vi _____ doni al mi libron por legi?

Ana: _____. Kie vi legos ĝin?

Petro: En mia _____. Tie mi havas grandan _____, seĝon kaj lampon.

Ana: Unu _____ ne estas legebla.

Petro: _____. Ĝin mi ne legos.

M19 Dialogo

Petro Kion vi portas?

Ana Mi portas librojn. Mi ŝatas legi librojn.

Petro Ĉu vi povas doni al mi libron por legi?

Ana Jes. Kie vi legos ĝin?

Petro En mia hejmo. Tie mi havas grandan tablon, kaj seĝon.

Ana Unu libro ne estas legebla.

Petro Bone. Ĝin mi ne legos.



ej

ul

ebl

a

o

ino

lern

sid

parol

kuir

labor

kant

vid

malriĉ

port

sercê

hav

vid

grand

malbel

belul

kompren

M22 Harjutus

Lõpeta laused.

e.g. Marko ne havas sufiĉan monon.

Mi trinkas _____.

Ni vidis _____.

Lia frato kantos _____.

Ana manĝas _____.

Lernanto komprenas _____.

M23 Kodutöö

Õppige kõik selle õppetunni **3** sõnad pähe.

Korrake tundide **1, 2** ja **3** sõnasid.

Kirjutage 5 lauset lõpudega **-ej-**, **-uj-** ja **-ebl-**.